

APROPÅ! Psykiatrin i massmedierna

Med vind i seglen mot ljusnande horisont

■ Psykiatrin är ett ofta återkommande ämne i medierna. Beroende på vinkling kan rapporteringen antas inverka negativt på patienternas förtroende för vården. Som ST-läkare inom de tre psykiatriska specialiteterna (psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri och rättspsykiatri) skulle vi vilja problematisera den mestadels negativa mediebild som av psykiatrin en aning.

Resultatet av SLUP:s (Sveriges läkare under utbildning i psykiatri) nationella ST-enkät refererades nyligen i Läkartidningen (38/2012, sidan 1659). Enkäten riktade sig till ST-läkare inom de psykiatriska specialiteterna och syftade till att undersöka deras bild av psykiatrin och ST-utbildningen. I artikeln återgavs några lösryckta observationer ur rapporten som gav vidden att två av fem ST-läkare har utländskt modersmål, att tre av fem anser att psykiatrin i Sverige inte fungerar samt att nio av tio är stolta över sin specialitet och avser att fullfölja sin ST. Rubriken i Läkartidningen blev: »ST-läkare i psykiatri ser mörkt på den egna specialiteten«. Två månader senare blev enkäten även referens i en dystopisk debattartikel av professorerna i infektionsmedicin tillika riksdagsledamoten Sven Britton i Dagens Nyheter (30 oktober).

Att lyfta ut enkätsvar utan att göra jämförelser med läkare under utbildning i andra specialiteter, eller för den delen med andra yrkeskategorier, blir tandlöst. Tidigare undersökningar från Sylf (Sveriges yngre läkares förening) har visat att ett stort antal ST-läkare inom samtliga specialiteter funderar på att byta inriktning. Betyder det att läkare under utbildning i allmänhet ser mörkt på sina specialiteter?

De flesta, med eller utan sakkunskap, tycks ha en stark uppfattning om hur god psykiatrisk vård ska bedrivas. På ett känt socialt forum på nätet publicerades för en tid sedan följande: »Hade psykvården i Sverige och Norge fungerat bättre hade Breivik troligtvis aldrig dödat alla de där ungdomarna«. Detta anekdotiska exempel illustrerar att mediernas bild av psykiatriska tillstånd och psykiatrisk vård har stort genomslag i vårt samhälle.

Att bemöta mediebilderna av psykiatrin är för de flesta inom psykiatrin en välbekant och livslång uppgift. Det är dock tveeggat att som verk samma inom systemet försöka lyfta fram bristerna och samtidigt ingjuta hopp och visa förändringsvilja. Det kan framstå som ett chauvinistiskt intresse att framställa sin egen specialitet eller yrkesmiljö i god dager. Vårt budskap är emellertid att detta bör ingå i vårt uppdrag som läkare inom de psykiatriska disciplinerna. Detta psykiatriska hävdelsebehov har nämligen en funktion som gagnar patienterna. Om patienterna tror på oss och vågar söka sig till oss kan vi lättare hjälpa dem. Inom psykiatrin är vi, kanske mer än inom andra specialiteter, beroende av patienternas förtroende.

Vi vill därför lyfta fram några konkreta exempel på arbete som bedrivs i dag för att förbättra psykiatrin, alltifrån specialistutbildning och forskning till vård av patienter och stöd till anhöriga.

- METIS (Mer teori i ST) är ett utbildningskoncept för ST-läkare i psykiatri som ba-

»Konstruktiv kritik blir till vind i seglen, medan alltför onyanserade dystopier riskerar att skicka oss mot Skylla eller Charybdis«, skriver de blivande psykiaterna.

seras på pedagogisk forskning och syftar till att stärka den teoretiska undervisningen för blivande psykiatrer. METIS lanserades 2007 som ett statligt finansierat treårigt projekt under ledning av Institutet för professionell utveckling av läkare i Sverige (IPULS). Projektet har visat sig framgångsrikt, och projekttiden har förlängts. Under 2011 gav METIS 30 kurser i 17 ämnen, och kursutvecklingen pågår kontinuerligt.

- Forskarskolor med inriktning mot klinisk psykiatri finns sedan ett antal år i såväl Stockholm/Uppsala som Göteborg/Lund. Dessa forskarutbildningar har haft ett högt söktryck, och de bidrar till att stärka det vetenskapliga förhållningssättet och stimulera implementering av evidensbaserade behandlingar i den kliniska vardagen.

- »Bättre vård – mindre tvång« lanserades 2010 som en treårig satsning på den psykiatriska heldygnsvården. Projektet är ett samarbete mellan Sveriges Kommuner och landsting och Socialdepartementet med målsättningen att ge en god och säker vård med ett tydligt patientperspektiv. Reaktionerna,

inte minst från patienter och anhöriga, har varit mycket positiva.

- 2011 publicerades Socialstyrelsens nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid psykostillstånd. Riktlinjerna omfattar något som inte beskrivits tidigare, evidensbaserad psykosocial behandling, och vittnar om en tydlig utveckling mot ett mer omfattande stöd till personer med svår psykisk ohälsa.

Förbättringsarbete sker bäst genom konkreta åtgärder i den kliniska och akademiska verkligheten. Vi skulle välkomna ytterligare förstärkt psykiatrisk forskning, utökade utbildningsinsatser och bättre lokaler inom psykiatrin. Däremot menar vi att ytterligare utredningar på politisk nivå lätt blir pappers-exercis utan bäring ut i verksamheterna.

Den psykiatriska skutan må vara något svårnavigerad, men seglar nu på rätt inslagen kurs – vi är många som med empati och kunskande gör vårt yttersta för att styra henne åt rätt håll. Konstruktiv kritik blir till vind i seglen, medan alltför onyanserade dystopier riskerar att skicka oss mot Skylla eller Charybdis.

Låt oss fortsätta att arbeta aktivt för en psykiatri med framtidstro. Hjälpa oss att hjälpa dem som behöver oss.

Hanna Edberg
ordförande; specialist i psykiatri,
ST-läkare i rättspsykiatri
Hanna.Edberg@rmv.se

Jonas Eriksson
sekreterare; ST-läkare
i barn- och ungdomspsykiatri

Isak Sundberg
vice ordförande;
ST-läkare i psykiatri;
samtliga i Sveriges läkare under
utbildning i psykiatri (SLUP)